

2. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004 – 428 с.
3. Демешкант Н. А. Екологічна освіта та виховання як важливі складові формування майбутнього фахівця / Н. А. Демешкант // Проблеми освіти. – 2008. – Вип. 55 – С. 137-141.
4. Письменний В. Експериментальна модель «Школа культури здоров'я – Школа майбутнього в контексті європейської інтеграції України»: зміст і напрями реалізації / В. Письменний // Рідна школа. – 2015. – № 9-10. – С. 3–9.
5. Толочко І. Ю. Створення здоров'язберігального середовища / І.Ю. Толочко // Управління школою. – 2013. – № 7-9. – С. 73-76.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ УЯВЛЕНЬ ПРО ГЕННОМОДИФІКОВАНІ ОРГАНІЗМИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА

Харченко Людмила Павлівна – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри;

Ликова Ірина Олександрівна – кандидат біологічних наук, доцент.

Кафедра зоології Харківського національного педагогічного
університету ім. Г. С. Сковороди

***Анотація.** У статті з'ясовано зв'язок глобальних проблем ХХІ століття з появою генномодифікованих організмів (ГМО). Визначена нагальна потреба в розширенні знань учнів і студентів щодо здорового харчування. Викладені основні екологічні ризики у харчуванні, які спричинені забрудненням харчових продуктів. З'ясована необхідність збагачення продуктів натуральними харчовими протекторами.*

***Ключові слова:** генномодифіковані продукти, екологічні ризики, протектори, здоров'язберігаючі компетентності.*

***Аннотация.** В статье выяснено связь глобальных проблем ХХІ века с появлением генномодифицированных организмов (ГМО). Установлена настоятельная потребность в расширении знаний учащихся и студентов по здоровому питанию. Изложены основные экологические риски в питании, вызванные загрязнением пищевых продуктов. Выяснена необходимость обогащения продуктов натуральными пищевыми протекторами.*

***Ключевые слова:** генномодифицированные продукты, экологические риски, протекторы, здоровьесохраняющие компетентности.*

На сучасному етапі людина, її життя і здоров'я визначаються як найвищі людські цінності, бо саме вони є показником цивілізованого суспільства, головним критерієм ефективності діяльності усіх сфер життя. Виходячи з вище зазначеного, ми наголошуємо на необхідності формування здоров'язберігаючої компетентності щодо здорового харчування як культурної спрямованості на здоровий спосіб життя. Одним із факторів ризику для школярів і студентів є нездорове харчування, що призводить до порушення

здоров'я в цілому. У більшості випадків студенти мають обмежений обсяг знань із питань здорового харчування, не спрямовують свою діяльність на уникнення чинників зниження здоров'я та мають недостатній рівень здоров'язбережувючих компетентностей, що є основою їх культури.

Інтегральним показником суспільного розвитку країни, відображенням її соціально-економічного та морального стану, могутнім фактором формування демографічного, економічного, трудового та культурного потенціалу суспільства є здоров'я населення, яке за останні роки погіршилося.

Основна **мета** пропонованої статті – пропагувати здоровий спосіб життя під час навчального процесу, використовуючи останні досягнення науки. Прикладом цього може бути використання при викладенні навчальної дисципліни «Мікробіологія з основами вірусології» наукових даних щодо генномодифікованих продуктів і їх впливу на здоров'я людини.

Вперше генномодифіковані організми з'явилися на світовому ринку на початку 90-х років XX століття. Швидкий розвиток наукових досліджень з різних напрямів сформував наукові стратегії (біотехнологія, інформаційні технології, когнітивні технології) тісно пов'язані з головними проблемами XXI століття:

- збільшення населення планети до 2050 року досягне 9-11 млрд;

- проблема дефіциту продуктів харчування (голоду), особливо білка, так як життя на землі – це спосіб існування білкових тіл та прісної води;

- зміни клімату (дефіцит вологи для вирощування сільськогосподарських рослин);

- виснаження енергоресурсів (зниження запасів газу, вугілля, нафти), неоднозначність атомної енергетики;

- забруднення навколишнього середовища і як наслідок – зниження резистентності і адаптивності організму людини.

Проблема негативного впливу забруднення довкілля на здоров'я та життя людини вже давно набуло глобальних масштабів, перетнувши національні кордони.

До чинників екологічних ризиків можна віднести:

- широкий розвиток промислового виробництва;

- застосування інтенсивних технологій у агропромисловому комплексі;

- накопичення та зберігання відходів ядерно-енергетичного комплексу.

Враховуючи все вище зазначене, в 70% випадків разом з їжею в організм людини потрапляють:

- залишки сільськогосподарських отрутохімікатів;

- іони важких металів;

- швидка їжа – фаст-фуд.

Наприклад, швидка рафінована їжа позбавлена грубих харчових волокон, повністю перетравлюються і всмоктуються у верхніх відділах тонкої кишки. Мікрофлора товстої кишки не отримує потрібного хімусу, що сприяє зменшенню кількості корисної мікрофлори у травному тракті і як наслідок – виникнення різних патологій.

ГМО загрожують також біологічному різноманіттю, так як трансгенні рослини та тварини несуть потенційний негативний вплив на екосистеми, що проявляється у зменшенні біорізноманіття і гальмуванні репродуктивної функції рослин і тварин.

Перспективний напрямок зменшення екологічних ризиків у харчуванні, спричинених забрудненням харчових продуктів – це послаблення впливу забруднювачів та токсинів. Одним із активних методів цього є збагачення продуктів натуральними харчовими протекторами сполуки природного, переважно рослинного походження, що здатні перетворювати шкідливі речовини на безпечні для організму сполуки.

Таким чином, на основі викладених матеріалів щодо генномодифікованих продуктів і екологічних ризиків у харчуванні необхідно пропагувати здорове харчування серед учнів і студентів при вивченні біологічних дисциплін і формувати здоров'язбережуючої компетентності.

РОЗВИТОК ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАСАДАХ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ПОЗАШКІЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Шаповалова Тетяна Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент Бердянського державного педагогічного університету.

***Анотація:** особлива увага приділяється проблемі формування здоров'язбережувальної компетентності у позашкільному освітньому просторі із застосуванням здоров'язбережувальних освітніх технологій, зокрема, біоенергетичній на засадах концепції сталого розвитку.*

***Ключові слова:** сталий розвиток, здоров'язбережувальна компетентність, позашкільний навчальний заклад, позашкільний освітньо-виховний простір, здоров'язбережувальні освітні технології, ековалеологія.*

***Аннотация:** особое внимание уделяется проблеме формирования здоровьесберегающей компетентности во внешкольное образовательное пространство с использованием здоровьесберегающих образовательных технологий, в частности, биоэнергетической на принципах концепции устойчивого развития.*

***Ключевые слова:** устойчивое развитие, здоровьесберегающая компетентность, внешкольное учебное заведение, внешкольное учебно-воспитательное пространство, здоровьесберегающие образовательные технологии, эквалеология.*

Глобалізація протиріч між суспільством та природним довкіллям актуалізує проблему сталого розвитку людини, біосфери та людства, орієнтуючи освітні системи на формування у підростаючого покоління ціннісного відношення до природи, життя, здоров'я. У сучасному освітньому